

- **Terugblik uitvoeringsagenda
krimp en leefbaarheid
2016/2017**

-
- **Terugblik uitvoeringsagenda
krimp en leefbaarheid
2016/2017**

Januari 2018

Inhoud

1	Integrale aanpak krimp en leefbaarheid	4
2	Beschikbare en toegankelijke zorg	12
3	Gezondheid en vitaliteit door sport en bewegen	15
4	Onderwijskwaliteit en toegang arbeidsmarkt	17
5	Kwaliteit leefgebieden	21
6	Bereikbare bovenlokale voorzieningen	22
7	Verbinding cultuur en leefbaarheid	25
8	Uitvoering moties	26
9	Projecten	32

1 Integrale aanpak krimp en leefbaarheid

1.1 Trendbureau Drenthe

Het Trendbureau Drenthe is na een inrichtingsfase in september 2017 officieel gestart. Gemeenten en stakeholders zijn (ambtelijk en bestuurlijk) nauw betrokken bij de inrichting en start van het Trendbureau. Er is 1 onafhankelijke adviesraad voor Groningen en Drenthe. Het Trendbureau heeft een eigen database en een website waardoor gegevens eenvoudig toegankelijk zijn. Vanuit het Trendbureau is (beperkt) ruimte voor analyse. Werkateliers worden georganiseerd om de data (desgewenst per regio) te bespreken. Gemeenten kunnen desgewenst zelf ook aanvullend opdracht geven om extra gegevens te verzamelen, te monitoren en werkateliers te organiseren.

Inrichtingsfase Trendbureau (november 2016-juni 2017).

Onze rol bij leefbaarheids- en sociale vraagstukken is in ontwikkeling. Wij zien voor onszelf een rol weggelegd in de samenwerking met andere partners, aanvullend op wat anderen doen. Gemeenten zijn het eerste aanspreekpunt. Wel willen wij nadrukkelijk meedenken met gemeenten en andere maatschappelijke partners. Wij hechten ook belang aan het faciliteren, leggen van verbindingen, monitoren, signaleren en agenderen van (bovenlokale) vraagstukken.

Uitgangspunten Trendbureau Drenthe bij CMO STAMM

Positionering

Het Trendbureau Drenthe is een onafhankelijke kennisinstelling die werkt vanuit provinciaal perspectief. Ook kan het specifiek gegevens leveren aan gemeenten. Het Trendbureau volgt de trends en ontwikkelingen in het domein van leefbaarheid en krimp. Hoofddoel is het ondersteunen van de lokale beleidsontwikkeling van Drentse gemeenten, provincie en maatschappelijke instellingen.

Het bureau verricht zijn onderzoek onafhankelijk en op wetenschappelijke basis.

Organisatorisch maakt het onderdeel uit van CMO STAMM.

Kerntaken

- data verzamelen, bewerken en ontsluiten voor beleidsmakers van overheden en maatschappelijke instellingen;
- interpreteren van deze data en analyseren tot informatie en kennis;
- bijdrage leveren aan signalering, duiding en agendering voor beleidsontwikkeling binnen de financiële kaders, passend bij de verschillende fasen van de beleidscyclus.

Werkwijze

De werkwijze sluit aan bij de beschrijving in de startnotitie van CMO STAMM. Deze wordt definitief vastgelegd bij de start van het Trendbureau en blijft de komende jaren in ontwikkeling. De kernfunctie Duiding en dialoog wordt nader bepaald na overleg met de Drentse Gemeenten (VDG Zorg en Welzijn).

Overige uitgangspunten

- Het Trendbureau Drenthe krijgt een eigen adviesraad (samenwerking met planbureau Groningen) waarin ook leden uit Drenthe worden benoemd.
- Binnen het Trendbureau is sprake van samenhangende monitoring op prioritaire thema's van de Visie op Krimp en Leefbaarheid.
 - Onderwijs – Onderwijsmonitor
 - Leefbaarheidsmonitor (eens in de 2 jaar een uitgebreide versie, ieder jaar een upgrade van gegevens)
 - Transformatiemonitor zorg – Met samenwerkende gemeenten en stakeholders wordt verkend hoe de transformatieopgave in het sociaal domein het beste in beeld kan worden gebracht.
 - Sport – Binnen leefbaarheidsmonitor (of een zorgmonitor)
 - Jeugd – specifieke aandacht voor jeugd in alle monitors. Jeugdzorgmonitor is een taak van gemeenten.
 - Wonen & leefomgeving – Leefbaarheidsmonitor
 - Bereikbare voorzieningen – Leefbaarheidsmonitor
- De data vanuit deze monitors worden in breder perspectief bekeken met bijvoorbeeld gegevens die elders beschikbaar zijn, zoals vanuit de arbeidsmarkt en wonen, of met data uit andere regio's.
- Ieder jaar worden er afspraken gemaakt over de invulling van de monitors. Iedere monitor kent zijn eigen begeleidingsgroep die afspraken maakt met het trendbureau over opzet en uitvoering van de monitor.
- Er zijn veel data beschikbaar. Het Trendbureau maakt in afstemming met gebruikers een keuze tussen 'need to know', en 'nice to know'.
- Het Trendbureau werkt structureel samen met andere data- en kennisinstituten zowel landelijk als lokaal:
 - Kennis Netwerk Krimp Noord Nederland KKNL/Leerstoel bevolkingsdaling
 - GGD Drenthe
 - UMCG/Lifelines e.a.
 - RUG
- Data zijn vrij beschikbaar en worden gepresenteerd via website/folders en boekjes (in afstemming met websites van provincie en gemeenten. Denk aan Feiten en Cijfers met slimme doorverwijzingen). Er zijn minimaal twee publicaties per jaar.
- Het Trendbureau biedt de optie de data te 'duiden' (goed gesprek, organiseren werkplaatsen) voor gemeenten en provincie. Verdere duiding, het geven van beleidsadviezen en oordeelsvorming zijn geen kerntaken van het trendbureau.
- Provincie (en gemeenten) kunnen de data en uitkomsten zelf gebruiken voor analyse van het beleid (effectiviteit). Het Trendbureau meet niet zelf de effectiviteit, maar geeft wel adequate data bij indicatoren die het beleid kunnen meten¹.
- Als blijkt dat er binnen het aandachtsgebied van het Trendbureau aanvullende gegevens gewenst zijn, kan dat aanleiding zijn voor nadere monitoring en/of onderzoek. Het trendbureau heeft hier allereerst een adviserende rol. Het trendbureau kan zelf vervolgonderzoek doen of vervolgoopdrachten uitzetten.

1 Bij de provincie Drenthe gaat het om de benoemde doelen en resultaten in de nota voor Leefbaarheid en krimp 2016-2020 en het jaarlijkse Uitvoeringsprogramma voor leefbaarheid en krimp

- Voor aanvullende opdrachten die niet zijn benoemd in het jaarprogramma gelden de voorwaarden voor subsidie bij inkoop.
- Het Trendbureau Drenthe stelt een helder privacy protocol op.

In 2017 hebben bestuurlijke en ambtelijke begeleidingsgroepen met gemeenten, provincie en stakeholders, de inrichtingsfase ondersteund. Eenmalig zijn extra middelen verstrekt om de inrichting van het Trendbureau mogelijk te maken. De structurele uitvoering wordt gefinancierd uit bestaande middelen.

1.2 Onderwijsmonitor

In maart 2017 is voor de 11e keer de Drentse Onderwijsmonitor uitgebracht en gepresenteerd op de jaarlijkse onderwijsdag. De monitor brengt de onderwijspositie en prestaties van Drentse leerlingen in beeld, van primair tot wetenschappelijk onderwijs.

Deze monitor geeft extra aandacht aan de overstap van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs. Al een aantal jaren laat de monitor zien dat de Drentse basisschoolleerlingen, ondanks prima resultaten voor taal- en rekentoetsen, toch lagere schooladviezen krijgen dan gemiddeld in Nederland. De regiegroep Drentse onderwijskwaliteit vindt dat Drentse kinderen de kans moeten krijgen en nemen om de best mogelijke opleiding te volgen en te voltooien. Op verzoek van de regiegroep is daarom in 2017 aanvullend onderzoek gedaan. Naast een cijfermatige analyse is een enquête gehouden onder ouders die het afgelopen jaar te maken hebben gehad met de overstap van hun kind naar het voortgezet onderwijs. Hoe hebben zij de overstap ervaren en wat zijn de belangrijkste overwegingen geweest voor de keuze van een vervolgschool? Alle bevindingen zijn te vinden in het rapport 'Van schooladvies naar schoolkeuze, ouderpeiling 2016'.

Net als in eerdere jaren geven de Drentse basisscholen vaker een vmbo-advies dan in de rest van Nederland. De verschillen in advisering tussen kinderen met lager en kinderen met hoger opgeleide ouders, die de Onderwijsinspectie in 2016 signaleerde, is ook in Drenthe te zien. Drentse schooladviezen zijn, vaker dan landelijk, lager dan het advies dat op basis van de toetsuitslag gegeven wordt. Drentse ouders zijn in hoge mate tevreden met het uiteindelijke schooladvies (91% is het hiermee eens) en de contacten met school. Zij hebben veel vertrouwen in de expertise van de school. De keuze voor de vervolgopleiding blijkt vaak voorzichtig: liever later een stapje hogerop, dan teleurgesteld worden.

Bij de uiteindelijke keuze geeft het kind zelf in de meeste gevallen de doorslag. Thuis voelen op school is belangrijk. Hierbij spelen open dagen die de scholen organiseren om leerlingen te werven een grote rol. De school moet goed bekend staan. Daarnaast zijn bereikbaarheid (een veilige fietsverbinding), het aanbod van verschillende onderwijsniveaus en extra onderwijsprogramma's belangrijk. De levensbeschouwing of religieuze overtuiging van de school speelt veel minder vaak een rol.

Drentse leerlingen zitten iets vaker dan landelijk in de derde klas van het voortgezet onderwijs op een lager niveau dan het schooladvies. De slagingspercentages in het Drentse voortgezet

onderwijs zijn iets hoger dan landelijk. De helft van de vmbo-ers en 40% van de havoleerlingen doen examen onder het adviesniveau van de basisschool. Drentse leerlingen behalen vaker een vmbo-diploma en minder vaak een havo- of vwo-diploma dan landelijk.

De Drentse Onderwijsmonitor verschijnt in opdracht van de provincie Drenthe en de Vereniging Drentse Gemeenten. Uitvoering vindt plaats door CMO STAMM onder redactie van de Regiegroep Drentse Onderwijskwaliteit, waarin ook schoolbesturen zijn vertegenwoordigd. Het doel van de onderwijsmonitor is om de Drentse onderwijskwaliteit in kaart te brengen en te verbeteren. Belangrijke informatiebronnen zijn de Dienst Uitvoering Onderwijs en de Inspectie van het Onderwijs. Daarnaast leveren vrijwel alle scholen voor basis en voortgezet onderwijs gegevens aan.

De volledige rapporten zijn te vinden op de website: <https://trendbureaudrenthe.nl/onderwijs/>

1.3 Leefbaarheidsmonitor

Het Trendbureau presenteert begin 2018 een herziene versie (editie 2) van de Leefbaarheidsmonitor met nadruk op het thema wonen en zorg.

1.4 Zorg of Transformatiemonitor

Vanuit de bestuurlijke begeleidingsgroep van het Trendbureau is de wens geuit om de transformatie in het sociaal domein meer integraal te meten en te monitoren. Dit heeft meer waarde dan bijvoorbeeld een aparte zorgmonitor, jeugdmonitor of sportmonitor. Hiervoor zal het Trendbureau voorstellen doen in samenspraak met het Drentse Zorglandschap, het programma Drenthe Beweegt en stakeholders als GGD Drenthe en Zorgbelang Drenthe.

1.5 Drents panel

In afstemming met de onderzoekscommissie van Provinciale Staten kan het Trendbureau, onder voorwaarden, gebruikmaken van het Drents panel. In de zomer van 2017 is het Drents panel benut voor vragen over leefbaarheid voor de leefbaarheidsmonitor. We evalueren samen met de onderzoekscommissie van Provinciale Staten de samenwerking tussen het Trendbureau en het Drents panel en maken dan afspraken voor de komende periode.

1.6 Krimpregio en vitaal platteland

In 2016 is het voornemen geuit om de organisaties voor de Geconcentreerde aanpak Vitaal Platteland Zuidoost-Drenthe en voor de Samenwerkingsagenda Krimp samen te voegen.

Bestuurlijk is dit gerealiseerd. Wij hebben ons aangesloten bij het initiatief 'Nederland in Balans' van vijf provincies met een krimpregio. Kern van het initiatief is een pleidooi voor een omvangrijke en langjarige investeringsimpuls in krimpregio's. Daarmee kunnen de regio's hun belangrijke bijdrage aan de Nederlandse samenleving ook op lange termijn waarborgen. Niet investeren zal op termijn leiden tot welvaartsverlies voor heel Nederland.

De uitkomst van deze lobby zal kunnen leiden tot aanpassing of aanvulling van de bestuurlijke organisatie en daarmee ook van de ambtelijke inzet en organisatie. Met de gemeenten in de regio Oost-Drenthe (Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Emmen en Coevorden) wordt gewerkt aan de uitwerking van de regionale opgave.

In het kader van de agenda Vitaal Platteland Zuidoost-Drenthe zijn in de afgelopen periode, op voorstel van betrokken gemeenten, projecten gesubsidieerd om de leefbaarheid in dorpen te vergroten, zoals:

- Herstructurerings- en inrichtingsprojecten De Monden (Borger-Odoorn)
- Dorpsvernieuwingsproject Noordscheschut (gemeente Hoogeveen)
- Herinrichting omgeving Dorpshuis Gasselte (gemeente Aa en Hunze)
- Ontwikkeling multifunctioneel centrum 'De Aelder Meent' (gemeente Coevorden).
- Project versterking arbeidsmarktpositie kwetsbare groepen

1.7 KKNN en leerstoel Bevolkingsdaling en Leefbaarheid

Het Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland (KKNN) en de leerstoel Bevolkingsdaling en Leefbaarheid, van hoogleraar mw. Bettina Bock, worden door de drie noordelijke provincies ondersteund als het loket van en voor Noord-Nederland. Doel van het loket is om onderzoek te doen en kennis over demografische veranderingen samen te brengen, te delen en te ontwikkelen.

Het KKNN organiseert netwerkbijeenkomsten (waaronder de bekende krimpcafés), treedt op als kennismakelaar en is hét netwerk waarin mensen en organisaties rondom krimp in Noord-Nederland samenkomen.

Het Kennisnetwerk Krimp heeft ook als doel de kennis rondom krimp verder te ontwikkelen en te verdiepen. Zij stelt een eigen onderzoeksagenda op. In de noordelijke regio bestaan gezamenlijke onderzoeksvragen die lokaal en provinciaal overstijgend zijn, maar waarvoor het nationale schaalniveau te algemeen is. Voorbeelden zijn:

- hoe om te gaan met de verhouding tussen een groeiende centrale stad en een krimpend ommeland?
- wat zijn de gevolgen van de bevolkingsverandering voor de noordelijke arbeidsmarkt?
- welke rol kan bewonersparticipatie spelen?

Kennis en expertise van de kennisinstellingen worden bij het beantwoorden van dergelijke onderzoeksvragen ingezet. Zowel de RUG als de Hanzehogeschool maken onderdeel uit van (inter)nationale netwerken. Het onderzoeksprogramma kan daardoor aanhaken bij landelijke en internationale onderzoeken over de gevolgen van demografische ontwikkelingen. Er is inmiddels ook structureel contact met het Trendbureau Drenthe. De KKNN is lid van de klankbordgroep van de leefbaarheidsmonitor in het Trendbureau.

De hoogleraar speelt een grote rol bij het onder de aandacht brengen van de gevolgen van krimp in regio's en in het bijzonder Noord-Nederland.

1.8 De kracht van inwoners, overheidsparticipatie en de regeling dorpsinitiatieven

De kracht van inwoners

We gaan met gemeenten uit van de kracht van hun inwoners en sluiten aan bij hun ideeën. CMO STAMM heeft, in samenwerking met BOKD, Zorgbelang Drenthe en Landschapsbeheer Drenthe, de opdracht zowel het Kennisplatform Burgerkracht als de website www.burgerkrachtdrenthe.nl uit te voeren en waar nodig door te ontwikkelen. Bijvoorbeeld: het inrichten van een provinciale werkplaats en het ondersteunen van initiatieven door het inzetten van crowdfunding. De inzet is geëvalueerd. Afgesproken is de samenwerking een stimulans te geven en daarbij ook te kijken naar samenwerking met andere platforms voor inwoners, zoals Drenthe in Transitie/energie en de ideeënbank in Groningen.

www.ditenergie.nl

www.ideeenbankgroningen.nl

Democratisch besturen/overheidsparticipatie

CMO STAMM heeft in opdracht van ons, gemeenten en provincie Groningen de leergang overheidsparticipatie uitgevoerd. Vooral veel gemeenteambtenaren hebben hier gebruik van gemaakt. De tevredenheid over de leergang is groot.

In het voorjaar van 2017 waren CMO STAMM en BOKD initiatiefnemer van het congres Noordelijke Democratic Challenge te Oosterwolde. In tijden van herziening van het sociale domein zijn inwoners en overheden op zoek naar goede manieren om publieke taken en maatschappelijke verantwoordelijkheden in te vullen. Tijdens het congres zijn mensen die een burgerinitiatief hebben genomen, anderen met goede ideeën, vernieuwende lokale bestuurders, ambtenaren en maatschappelijke organisaties uit Friesland, Groningen en Drenthe met elkaar in gesprek gegaan om kansen en belemmeringen te bespreken. De leergang wordt nu gefinancierd vanuit bijdragen van de deelnemers, zodat we niet meer aanvullend hoeven bij te dragen.

Regeling dorpsinitiatieven

Per 2016 is de regeling dorpsinitiatieven zo ingericht dat gemeenten jaarlijks een bedrag van € 50.000 krijgen om initiatieven van inwoners, gericht op het bevorderen van de leefbaarheid, te ondersteunen. Onze middelen worden gekoppeld aan de inzet van gemeenten. Voorwaarde bij deze regeling is dat gemeenten de initiatieven aanmelden op de website www.burgerkracht-drenthe.nl, zodat goede voorbeelden kunnen worden gedeeld. CMO STAMM kan daarbij ondersteuning bieden. Aanmelding gebeurt helaas nog onvoldoende. De Wolden heeft een mooi boekje en rapport gemaakt als goed voorbeeld voor andere gemeenten.

De regeling kent weinig inhoudelijke voorwaarden, omdat we ervanuit gaan dat de lokale overheid het beste weet welk initiatief lokaal van belang is.

CMO STAMM, de BOKD en Landschapsbeheer Drenthe hebben voorjaar 2017 een bijeenkomst belegd over de regeling Dorpsinitiatieven. De uitkomsten zijn besproken in gespreksronden in alle gemeenten. De gemeenten hebben de regeling op hun eigen manier ingericht. Emmen heeft een regeling van € 50.000. Het budget van de provincie is hieraan gekoppeld. Het doel is om zoveel mogelijk geld in zo min mogelijk projecten te investeren. Voor kleine initiatieven hoeft geen aparte subsidie te worden aangevraagd. EOP's (Eigen Overleg Partners) hebben hiervoor eigen budgetten. Hoogeveen heeft een vergelijkbare opzet met 'De Smederijen', met budget waaruit kleine zaken kunnen worden geregeld. Bewoners kunnen hierover zelf beslissen. Hiervoor bestaat een tendersystematiek met besluitvorming via bewonerscommissies.

De rapportage vanuit gemeenten voor 2017 is inmiddels ontvangen en zal nader worden bekeken en besproken met partners. Afhankelijk van de analyse zal de uitvoering van de regeling worden aangepast.

2 Beschikbare en toegankelijke zorg

2.1 Werkagenda Drents Zorglandschap

De goede samenwerking tussen de 12 Drentse gemeenten, Zilveren Kruis en de provincie Drenthe heeft in 2017 geleid tot de totstandkoming van de Werkagenda van het Drents zorglandschap 2017-2018. Drenthe is een provincie met een relatief groot aandeel plattelandsgemeenten, met daarbinnen drie stedelijke gemeenten (Emmen, Assen en Hogeveen). De geografische en demografische ontwikkelingen vragen om samenwerking die bijdraagt aan oplossingsrichtingen voor de kenmerkende knelpunten in Drenthe zoals:

- Vergrijzing en bevolkingsdaling
- Lage SES
- Mensen blijven langer thuis wonen, veel eigen woningbezitters
- Cliënten langer en zwaarder in zorg
- Onevenwichtige spreiding van zorgaanbod, focus lag altijd op grote steden
- Groot verzorgingsgebied met lange, onrendabele routes vanwege demografie/krimp
- Vastgoedproblemen
- Dreigend tekort aan mantelzorgers en vrijwilligers
- Tekort aan huisartsen
- Onvoldoende en minder goed gekwalificeerd (zorg)personeel

Binnen de Drentse werkagenda staat de volgende visie centraal die goed aansluit bij onze visie: Gezamenlijk werken aan kwalitatief goede, bereikbare en betaalbare zorg in Drenthe. Als prioritaire thema's is gekozen voor:

- Effectief samenwerken in de wijk
- Ontwikkeling van een sterke en sluitende GGZ-keten
- Mogelijkheden voor (gezamenlijke) preventieactiviteiten vergroten
- Deze drie thema's richten zich op preventie van risicogroepen.

De samenwerkingspartners hebben ieder hun eigen rol binnen de gezamenlijke ambitie.

- Iedere Drentse gemeente is zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet.
- Zilveren Kruis is als zorgverzekeraar (Zvw) in 108 Nederlandse gemeenten marktleider, waaronder ook in de 12 Drentse gemeenten.
- Zilveren Kruis is als licentiehouder van het zorgkantoor (Wlz) in Drenthe verantwoordelijk voor het efficiënt organiseren en monitoren van het regionale proces van zorgtoewijzing en tijdige zorgverlening aan cliënten.
- De provincie Drenthe heeft een agenderende en faciliterende rol in de Drentse samenwerking binnen het Zorglandschap.

CMO STAMM verzorgt op verzoek van de samenwerkingspartners de procesregie in het Drents Zorglandschap. Deze inzet wordt door de partners samen gefinancierd.

2.2 Positieve gezondheid

De Werkagenda is geënt op de gedachten van Machteld Huber over Positieve gezondheid. Dit is ook de rode draad in het programma Drenthe Beweegt en Drenthe gezond. Vanuit deze gedachte en de opgaven in Drenthe wordt gezocht naar meer samenhang tussen Zorglandschap en Drenthe Beweegt (en van daaruit ook met bijvoorbeeld het programma ‘Kans voor de Veenkoloniën’). Het gezamenlijk aangaan van preventiecoalities is daar een voorbeeld van (zie voorts H3, opgaven voor 2018).

2.3 Samenwerking huisartsen Coevorden Dalen

In 2017 is het project huisartsen in Dalen voltooid. Het eindrapport ‘Integraal ontwerp voor het Huisartsensamenwerkingsverband Coevorden-Dalen: HasCoDa, op weg naar een medisch multifunctioneel centrum’, is aangeboden aan de provincie en de gemeente Coevorden. Doel van onze subsidie: ‘behoud van betaalbare en toegankelijke zorg op het Drentse platteland in een krimpregio.’ Daarnaast vinden we het verkennen en vormgeven van een duurzame en innovatieve eerstelijnszorg belangrijk.

Opbrengst is dat er een coöperatie wordt opgericht waar alle praktijk houdende huisartsen in Coevorden en Dalen lid van worden. De coöperatie is in juridische zin de HasCoDa. In organisatorische zin bestaat de HasCoDa in eerste instantie uit vier hoofdonderdelen: drie specifieke zorgpaden en een Bedrijfsbureau. Van daaruit worden de basiszorg en een deel van de aanvullende zorg geleverd. De drie zorgpaden waarmee gestart wordt, zijn ‘Ouderenzorg’, ‘Jeugdzorg’ en ‘Korte episode zorg/horizontaal doorverwijzen’. De eerste twee zijn multidisciplinair, de derde is monodisciplinair.

Het HasCoDa project is door het ministerie van VWS erkend als een experiment in het experimentprogramma Bevolkingsdaling. Het programma ondersteunt lokale partijen bij het ontwikkelen en testen van nieuwe werkwijzen voor maatschappelijke vraagstukken in de krimpregio's. De uitdaging is om de opbrengsten in Drenthe verder onder de aandacht te brengen.

2.4 Hartveilig Drenthe

In november 2015 is in provinciale Staten de motie Hartveilig Drenthe aangenomen. Centraal staat hierin het vergroten van de overlevingskansen van mensen met een hartstilstand. In Drenthe hebben we te maken met ongeveer 200 reanimaties per jaar. Van 1,45% van de inwoners is bekend dat zij kunnen reanimeren. Onderzoek laat zien dat de kans om een hartstilstand te overleven afhankelijk is van de tijd die verstrijkt na het ontstaan van de stilstand tot het moment van defibrillatie (shock met AED). Hiervoor zijn goed functionerende burgernetwerken in de gemeenten nodig die ook ‘onderhouden’ worden.

Om tot een hartveiliger Drenthe te komen is inzicht nodig in wie vanuit welke verantwoordelijkheid betrokken is. Dit zijn UMCG ambulancezorg, de Drentse gemeenten, GGD Drenthe en de Stichting Hartveilig Drenthe. Wij hebben hierin geen inhoudelijke, maar wel een ondersteunende rol vanuit leefbaarheid en het bovenregionale aspect.

Met de hiervoor genoemde partijen is overleg geweest om vooral inzichtelijker te maken wat de stand van zaken is. UMCG ambulancezorg is verantwoordelijk voor het ambulancevervoer in

Drenthe via de meldkamer en beheerder van de website www.hartslagnu.nl. Ook heeft UMCG ambulancezorg zicht op aantallen geregistreerde AED's. Niet bekend is of deze binnen of buiten hangen.

De Drentse gemeenten zijn betrokken vanuit veiligheid voor de inwoners. Zij subsidiëren de Stichting Hartveilig Drenthe met € 25.000,-- per jaar. De GGD Drenthe verzamelt de gemeentelijke bijdragen en stelt deze ter beschikking aan de Stichting Hartveilig Drenthe. Partijen werken naar een gezamenlijke 'stip op de horizon'.

Partijen zijn het erover eens dat Drenthe hartveiliger gemaakt moet worden en dat de haalbaarheid van een project Hartveilig Drenthe kansrijk is. Er is een gezamenlijke intentie van direct betrokken en uitvoerende partijen om het project verder te concretiseren. Het gaat om VDG, Stichting Hartveilig Drenthe, GGD Drenthe en UMCG ambulancezorg.

Deze partijen gaan gezamenlijk met het volgende aan de slag:

- Het werven en bijscholen van geregistreerde vrijwilligers via de website www.hartslagnu.nl
- Inzicht verkrijgen in aantallen AED's en van daaruit de verspreiding, de beschikbaarheid en de registratie.
- Regelen van het beheer van AED's.
- Vanuit inzicht in aantallen en spreiding 'witte vlekken' vaststellen.
- Opstarten van een PR-campagne voor meer vrijwilligers om zich te laten registreren (vanuit vindbaarheid en bijscholing).
- Maken van een kostenoverzicht om bovenstaande te realiseren.

Het VDG pakt deze zaken verder met het netwerk op via een daartoe ingestelde werkgroep. Wij zijn bereid een bijdrage te leveren aan een PR campagne, via RTV Drenthe of huis-aan-huis-bladen, om inwoners te informeren en te stimuleren om zich te registreren als gecertificeerd voor reanimatie. Waarschijnlijk zijn er velen gecertificeerd (zie boven), maar niet geregistreerd! De motie is hiermee uitgevoerd.

3 Gezondheid en vitaliteit door sport en bewegen

Het programma Drenthe Beweegt heeft per 2017 in opdracht van Drentse Gemeenten en provincie een goede doorstart gemaakt in Drenthe Beweegt 2.0 (2017-2020). De opbrengsten van de eerste fase zijn vastgelegd in de brochure: 'Het verhaal achter Drenthe beweegt, tussenstand 2013-2016'.

Drenthe beweegt heeft als platform voor samenwerking een rol gespeeld bij:

- Drenthe is de sportiefste provincie van Nederland
- Liefst 65% van de mensen sport minimaal 1x per week. Daarmee scoorde Drenthe in 2016 het hoogste percentage van heel Nederland. De cijfers krijgen nog meer waarde wanneer we ons bedenken dat juist oudere mensen minder sporten en Drenthe relatief meer oudere inwoners heeft. De cijfers zijn afkomstig uit het jaarlijkse Sportdeelname-onderzoek van NOC*NSF
- Drenthe wordt steeds meer beschouwd als bruisende, actieve provincie
- Het programma Op Fietse en de aandacht voor evenementen heeft gezorgd voor een verandering in het imago van Drenthe, van saai en rustig naar dynamisch en actief. De cijfers zijn afkomstig uit het Continu Imago onderzoek uitgevoerd door de Grontmij/Sweco.
- Alle Drentse gemeenten zijn JOGG-gemeenten (Jongeren op Gezond Gewicht)
- In 11 van de 12 gemeenten worden kwetsbare jongen en hun sportvereniging methodisch ondersteund. Dit noemen we Positief Opgroeien Drenthe (POD) Sport. De opbrengst van de pilots in gemeenten zijn in het voorjaar van 2017 gepresenteerd door het Verwey Jonker instituut die daartoe een monitor had uitgevoerd. In het rapport 'Onderzoek naar verbanden tussen jeugdzorg- en welzijnsorganisaties en sportverenigingen in Drenthe', staan resultaten en aanbevelingen voor het vervolg.
- De Campagne 100 Gezonde Scholen is succesvol. Na 21 scholen op het o-moment kent Drenthe meer dan 60 Gezonde scholen met meer dan 90 vignetten na 1 jaar Campagne
- In Westerveld heeft de eerste pilot Natuurpad plaatsgevonden. Uit heel Nederland is er interesse voor deze combinatie van Kaartlezen, Gezonde leefstijl, Natuureducatie en Beweging
- In samenwerking met de Hanzehogeschool Groningen wordt er op scholen een vier jaar durend interventie-onderzoek uitgevoerd in het kader van JOGG
- De congressen het Fitte Brein en Natuur + Bewegen = Gezond zijn hoog op de agenda gekomen; grote opkomst, veel inspiratie en spin-off
- De sportmonitor (digibase voor aangepast sporten) is ontwikkeld en operationeel. Het totale aanbod Aangepast sporten is voor iedereen bereikbaar via drenthe-beweegt.nl
- De evenementen World Cup Paracycling 2017, 2018 en het Wereldkampioenschap Paracycling 2019 is naar Nederland (Emmen) gehaald. Er wordt in verschillende werkgroepen gewerkt aan zoveel mogelijk spinoff.
- Er is een proces uitgezet dat kan leiden tot een bid op het Wereldkampioenschap Wielrennen op de Weg in de jaren 2021 t/m 2023.
- Het Kenniscentrum Evenementen ondersteunt tientallen evenementen en zorgt dat elk evenement zoveel mogelijk een economische dan wel maatschappelijke spinoff heeft.
- Het Kenniscentrum Evenementen organiseert jaarlijks 4 thema-avonden die mede zorg dragen voor de kwaliteit van evenementen in Drenthe.

- ‘Op Fietse’ is uitgegroeid tot een programma voor de gehele provincie met veel betrokkenen. De fiets wordt gebruikt om gezondheid te bevorderen en zoveel mogelijk deelnemers te werven. Dit leidt tot meer bestedingen van niet-Drenten in onze provincie.

Zeker zo belangrijk als de concrete resultaten, zijn de gevolgen van de beweging die in gang is gezet. Denk aan de Sportgemeente van het Jaar Hogeveen, de NK Wielerveken in Emmen, de thuiskomst van de Olympiërs in Assen, de ambities van Fietsgemeente Noordenveld en het Grootste en groenste sportpark in Westerveld. Het past allemaal in de beweging waarin we sport inzetten om Drenthe beter op de kaart te zetten.

Het nieuwe programma is opnieuw ondergebracht bij Sport Drenthe. Opdrachtgever is VDG Sport en Beweging waarbij ook de provincie aansluit.

Het programma wordt met advies ondersteund door de Council Drenthe beweegt. Deze Council bestaat uit Drentse vertegenwoordigers van overheden, ondernemers en maatschappelijke partijen die de visie van Drenthe beweegt nadrukkelijk onderschrijven. Zij zetten zich in om van het programma een zo groot mogelijk succes te maken. De leden van de Council helpen het programma Drenthe beweegt zo effectief mogelijk uit te voeren (draagvlak, mandaat, verbinding, inspiratie).

Na een verkenning is in fase 2.0 gekozen voor 3 nieuwe deelprogramma's:

- Drenthe Gezond (provinciaal brede coördinatie en uitvoering van JOGG en GIDS)
- Drenthe doet mee (sport en bewegen voor iedereen waaronder ook kwetsbare jongeren en ouderen). Er ligt hier een sterke relatie met het sociaal domein van gemeenten en thema's als toegankelijkheid, armoede, LHTB, aangepast sporten.
- Actieve beleving (wordt verder uitgewerkt in het programma Vrijtijdseconomie).

Er is verbinding met de ambities van het Drents Zorglandschap, vooral met de preventiecoalitie.

4 Onderwijskwaliteit en toegang arbeidsmarkt

4.1 Het Drentse excellentie traject

Het 2e traject excellente scholen (waaraan 10 scholen deelnamen) is voor de zomer van 2017 met goed resultaat afgesloten. Na de zomer is een 3e traject gestart waarbij de nadruk meer komt te liggen op wederzijdse consultatie. Dit blijkt na een evaluatie onder deelnemende scholen het meeste effect te hebben. Dit traject is mede vormgegeven na overleg met de inspectie, onderwijsbestuurders, gemeenten en het rijk. Het traject wordt uitgevoerd onder regie van de regiegroep onderwijskwaliteit.

4.2 Zeer zwakke scholen

Helaas nam het aantal zeer zwakke scholen eind 2016 toe, maar medio 2017 zijn er in Drenthe geen zeer zwakke scholen meer en nog twee zwakke scholen. Dat is het beste resultaat in jaren. De regiegroep Drentse onderwijskwaliteit met deelnemers vanuit gemeenten, onderwijs en provincie blijft zich inzetten voor het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. Onderwijsbesturen zijn daarvoor als eerste verantwoordelijk. Overheden kunnen ondersteunen waar dat nodig en mogelijk is. De resultaten uit de jaarlijkse Onderwijsmonitor moeten daarbij in de beleidscyclus beter worden benut.

Sinds kort is de wijze van controle van de Onderwijsinspectie veranderd. Tijdens de inspectie wordt naast de resultaten in groep 8 ook gekeken naar hoe scholen op meer terreinen bezig zijn om het beste uit kinderen te halen. Ook wordt gekeken hoe de kwaliteit wordt bewaakt.

4.3 Onderwijsprijs

Iedere twee jaar wordt de Nationale Onderwijsprijs uitgereikt. De eerste ronde is provinciaal, waar 1 school in het voortgezet onderwijs wordt verkozen en 1 school in het basisonderwijs. Deze scholen doen vervolgens in maart mee aan de Nationale Onderwijsprijs. In Drenthe heeft een lokale jury twee scholen uitgekozen: Basisschool 'het Sterrenschip' te Assen en VO school 'Roelof van Echten' uit Hoogeveen. Gedeputeerde Cees Bijl heeft de prijzen uitgereikt samen met een cheque van € 500 waarmee de school zich kan voorbereiden op de uitreiking van Nationale Onderwijsprijs. Daar moet een presentatie worden gegeven. De onderwijsprijs stimuleert scholen om hun goede praktijkvoorbeelden te delen met andere scholen.

4.4 Laaggeletterdheid

Het Bondgenootschap voor een geletterd Drenthe heeft ondersteuning gekregen. In maart is een conferentie laaggeletterdheid gehouden in het provinciehuis. Daarbij is het boekje 'lokale liefde' gepresenteerd waarin verhalen staan van mensen die moeite hadden met lezen en schrijven. In iedere gemeente in Drenthe bestaan nu taalhuizen, vaak in bibliotheken, van waaruit de aanpak wordt gecoördineerd. Er wordt veel gewerkt met taalambassadeurs die de doelgroep beter kunnen bereiken. Het Bondgenootschap zorgt op provinciaal niveau voor afstemming en ontwikkeling van projecten. Er blijft behoefte bestaan aan een meer integrale aanpak, bijvoorbeeld in combinatie met het armoede- en participatiebeleid. Ook is er behoefte aan een betere monitoring van de inzet, waarbij ook wordt gekeken naar de effectiviteit.

De motie van PS (juni 2017) over een onderzoek naar de wenselijkheid van meer monitoring en het instellen van een lectoraat/practoraat is in uitvoering en kan hierbij ondersteunend zijn. Ook het Drentse Trendbureau en de onderwijsmonitor kunnen hierbij worden benut.

4.5 Onderwijs en krimp

Via het Trendbureau en de Onderwijsmonitor is in kaart gebracht waar scholen door bevolkingsdaling in de problemen kunnen komen. De procesbegeleiders krimp hebben in 2017 onderwijsbesturen (po en vo) en gemeenten geïnformeerd over de gevolgen van krimp. In veel gemeenten zijn spreidingsplannen opgesteld. De inzet van de procesbegeleiders stopt eind 2017. In de stuurgroep Onderwijs en Krimp is vooralsnog geconcludeerd dat een vervolg op korte termijn niet nodig is. Waar problemen ontstaan, kan ad hoc gehandeld worden. In de krimp-regio Zuidoost-Drenthe wordt gewerkt aan een integrale aanpak waarbij ook het onderwijs is betrokken.

Er is een bijeenkomst georganiseerd voor bestuurders van vo- en mbo-scholen in Drenthe met als hoofdthema de gevolgen van krimp. Bestuurders hebben daarbij het voornemen geuit om samen een strategische agenda op te stellen waarmee ze kunnen anticiperen op de gevolgen van krimp. De stuurgroep Onderwijs en Krimp kan daarbij ondersteuning bieden. In afstemming met economie (arbeidsmarkt en onderwijs) wordt de volgende bijeenkomst gefaciliteerd.

4.6 Mobiliteit in het primair onderwijs

Het landelijke project Vierslagleren is door het rijk beëindigd. We evalueren de resultaten voor Drenthe met de PABO van Stenden en de Regiegroep Onderwijskwaliteit.

4.7 ‘Verbinders’ Voortgezet Onderwijs en bedrijfsleven

We hebben samen met economie en arbeidsmarkt – onderwijs gewerkt aan het project verbinders voortgezet onderwijs en bedrijfsleven. In 2016 kwamen steeds vaker signalen binnen van bestuurders van vo-scholen dat men moeite had met het werven van (technische) bedrijven als partner en het onderhouden van de samenwerking. Scholen (vo en mbo) hebben het bedrijfsleven steeds meer nodig (en vice versa zoals door de koepelorganisaties wordt onderschreven) voor uiteenlopende vragen (praktijkopdrachten voor VMBO- en Technasium studenten; LOB activiteiten; korte stages; voorlichting; gastlessen; deelname aan open bedrijvendagen; bedrijfsbezoeken, e.a.) Deze samenwerking geeft prikkels voor innovatie binnen/tussen bedrijven en onderwijs en vormt uiteindelijk de basis tot vernieuwend onderwijs. Ook biedt het mogelijkheden tot onderwijs binnen en met het bedrijfsleven.

Door het inzetten van verbinders is gewerkt aan versterking van de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. Het resultaat is een betere aansluiting tussen behoefte van bedrijfsleven en aanbod van het vo/mbo-onderwijs. Doel is het creëren van een krachtig en duurzaam bedrijvennetwerk en het verhogen van de instroom in techniek door een betere onderwijskwaliteit

5 Kwaliteit leefgebieden

De afgelopen periode is gekeken naar slimme verbindingen tussen de provinciale ambities binnen Ruimtelijke Ordening (RO), in combinatie met krimp en leefbaarheid. We zien daartoe de volgende kansen die in 2018 verder worden benut (zie ook Hoofdstuk 3 ‘Opgaven 2018’)

Op 1 juli 2017 is de subsidieregeling voor het herstructureringsfonds van kracht geworden. Doel van dit fonds is om haperende vastgoed- en/of gebiedsontwikkelingen op gang te brengen, waarbij gestuurd wordt op een blijvende ruimtelijke kwaliteit.

Vanaf juli 2017 bestaat de regeling ‘Impuls Volkshuisvesting’ die op 1 januari 2018 ingaat. Doel is om de kwaliteit van de woningvoorraad in de Drentse gemeenten beter te laten aansluiten bij de vraag. Resultaat van deze impuls is een toename van passend aanbod voor kwetsbare huishoudens, toename duurzame woningen en een verbetering van de leefbaarheid in woonwijken.

Een andere ontwikkeling is het Koersdocument voor de Omgevingsvisie. Vanuit onze ambitie op het gebied van Wonen wordt daarbij nu ingezet op een Strategisch Voorraad Beleid (SVB). Dit beleid vervangt de regionale woonvisies. In het SVB borgen provincie en gemeenten de bovenregionale afstemming – desgewenst via een woningmarktregio- en geven zij aandacht aan de kwaliteit, kwantiteit, doelgroepen, leefbaarheid, levensduur, duurzaamheid en locatie van haar woningvoorraad. Wij vragen gemeenten om hun kernenstructuur in het SVB op te nemen en keuzes te maken ten aanzien van de functie van de kernen.

5.1 Energiearmoede

‘Samen besparen de Lariks’ is een project waaraan wij een bijdrage hebben geleverd. Het project richt zich op een wijk met lagere inkomens waar energiebesparing wordt gestimuleerd door middel van sociale netwerken. In het kader van de motie armoede zoeken we naar slimme verbindingen tussen onze inzet voor energiebesparing en het ondersteunen van gemeenten bij hun armoedebeleid.

Als provincie faciliteren we het opleiden van energiecoaches die aan de keukentafel laten zien hoe op de energierekening kan worden bespaard. We zien vanuit Krimp en leefbaarheid mogelijkheden om naast energieadvies, waarbij soms aanpassingen aan het huis worden besproken, ook met mensen in gesprek te gaan over aanpassingen waardoor senioren langer thuis kunnen wonen.

5.2 ‘Wijk van de toekomst’ in Gieten

Vanuit ons energieprogramma verstrekken we subsidie aan woningstichting De Volmacht voor de ‘Wijk van de toekomst’ in Gieten. Met deze subsidie start een pilot om bijna 300 woningen levensloopbestendig én energieneutraal te maken. Het gaat om comfortabele woningen zonder energierekening, waarbij de bewoner door zorg- en welzijnsarrangementen langer zelfstandig en actief kan blijven. Met deze aanpak wordt voorkomen dat woningen onverhuurbaar en onverkoopbaar worden, zodat er geen leegstand en verpaupering volgt. Onderzocht wordt hoe dit uitgerold kan worden voor alle Drentse woningen.

6 Bereikbare bovenlokale voorzieningen

6.1 Dorpshub

In het kader van het MIRT-onderzoek 'Anders Benutten' kijken we naar de (toekomstige) mobiliteitsvraag van het landelijke gebied en hoe voorzieningen bereikbaar blijven. Het gaat om verschillende (passende) vervoermiddelen en mogelijkheden om niet de mensen naar de voorziening te brengen, maar de voorzieningen naar de mensen. Dit kan zowel fysiek zijn als digitaal. Een van de pilots uit dit onderzoek is de dorpshub.

In Grolloo zijn we eind mei gestart met het opzetten van een eerste dorpshub. Dit doen we samen met de gemeente Aa en Hunze en Artgineering (Stedenbouwkundig bureau uit Brussel). Artgineering onderzoekt in België, Luxemburg en Nederland de bereikbaarheid van het landelijke gebied (New Rural Mobility).

In Grolloo is eerst gekeken naar de huidige vervoersvraag (hoe vaak en waarom reist men) en naar de aanwezige voorzieningen (infrastructuur, winkels, zorg, modaliteiten). Van het vervoersaanbod wordt weinig gebruik gemaakt. Het blijkt dat veel inwoners van Grolloo hun vervoer zelf regelen (informeel). Samen met het dorp gaan we kijken naar de groep die hier geen gebruik van maakt of kan maken (jeugd, ouderen). Er worden combinaties gezocht met onder meer de sportverenigingen, ouderenzorg, basisschool en de activiteiten van dorpsbelangen. We maken daarbij gebruik van onze netwerken op het gebied van leefbaarheid en vervoer.

In de 2e helft van 2017 worden de eerste resultaten van de dorpsHub Grolloo verwacht. Samen met het dorp krijgt deze dorpsHub dan meer vorm. De ervaringen willen we delen met andere dorpen, onder meer via de BOKD.

6.2 Combinatie huisartsenpost + Hub

In Coevorden is een aantal huisartsen samen gaan werken. Onderdeel hiervan is het centraliseren van de werkzaamheden in 1 gebouw. Geprobeerd is om deze locatie in de directe omgeving van het station te huisvesten dat is aangemerkt als hub voor publiek vervoer (zorgvervoer van de gemeente). Door de koppeling is het mogelijk om transportkosten en reistijd van en naar de huisartsenpost te verlagen en een directe verbinding per trein naar het ziekenhuis van Hardenberg mogelijk te maken. Uiteindelijk hebben de huisartsen gekozen voor een andere locatie (voormalig waterschapsgebouw). In de afweging bleken beschikbaarheid van een passende ruimte en parkeergelegenheid zwaarder te wegen. De ervaringen worden gedeeld met andere gemeenten bij de uitrol van het project Hubs.

6.3 Anders benutten fase 1

De huidige onderzoeksfase van het MIRT project 'Anders benutten' is in 2017 afgerond. Daarin is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar duurzame financiering en oplossingen om boven-lokale voorzieningen bereikbaar te houden voor inwoners van plattelandsgebieden.

In deze fase zijn de volgende producten opgeleverd.

- Rapport Anders benutten met:
 - Krachtenveldanalyse en probleemanalyse van belanghebbenden voor het vraagstuk van bereikbaarheid en mobiliteit in landelijke gebieden, inclusief een eerste analyse van gedeelde probleemeigenaars en mogelijk tegengestelde belangen;
 - Een eerste overzicht van maatregelen die bereikbaarheid van voorzieningen in het landelijke gebied haalbaar en betaalbaar houden, inclusief een beschrijving van wanneer de maatregel kansrijk is, hoe het kostenplaatje eruit ziet en wat eventuele belemmeringen zijn;
 - Conclusies en aanbevelingen over vervolg en rol van de overheid in vraagstukken rondom leefbaarheid en mobiliteit.
- Pilot Informatieplatform doelgroepenvervoer met:
 - Showcases voor weergeven van gecombineerde vervoerstypen met variabelen in tijd, bestemming en gemeentegrensoverschrijdend vervoer;
 - Dataplatform waarin grote hoeveelheden vervoersgegevens geladen kunnen worden;
 - Kort introfilmpje om werking van platform toe te lichten;
 - Overzicht met aandachtspunten voor vervolg.
- Website Anders benutten met:
 - Toelichting op onderzoek Anders benutten en rapportage met links naar extra onderzoeksmateriaal;
 - Inspiratiebox met onderzoeksvragen, toelichting op pilots en leerpunten;
 - Toelichting over en link naar Informatieplatform doelgroepenvervoer.

6.4 Breedband

Met de ervaringen die in het afgelopen jaar zijn opgedaan in het kader van het project breedband is samen met de initiatiefnemers de balans opgemaakt. Een aantal initiatieven ondervindt belemmeringen in het realiseren van breedband, omdat onvoldoende kennis, capaciteit en middelen beschikbaar zijn. Daarom zijn in de afgelopen periode een aantal nieuwe acties in gang gezet om de initiatieven extra te ondersteunen.

- Het Breedbandplatform Verbind Drenthe voert meer de regie op de aanleg van het breedbandnetwerk.
- Verbind Drenthe richt een pool van experts op voor de inhoudelijke ondersteuning van initiatieven.
- Verbind Drenthe werkt aan een netwerkontwerp met experts voor de inhoudelijke ondersteuning van initiatieven.
- Er is een nieuwe uitvoeringsregeling aanleg breedband 2017 vastgesteld.

7 Verbinding cultuur en leefbaarheid

Veel activiteiten in het cultuurdomein dragen bij aan de leefbaarheid in Drenthe. In de Provinciale cultuurnota 2017-2020 'De Verbeelding van Drenthe' is het thema leefbaarheid ook expliciet benoemd. In het bijzonder de culturele allianties die met gemeenten zijn gesloten, bieden ruimte voor een verbinding tussen cultuur en leefbaarheid. Binnen de culturele allianties laten we zien dat cultuur meerwaarde kan hebben voor maatschappelijke vraagstukken als participatie, educatie, versterking identiteit en zelfredzaamheid gericht op maatschappelijke participatie, meedoen en actief worden. Thema's als armoede en laaggeletterdheid zijn daar onderdeel van.

We sluiten vanuit Leefbaarheid geregeld aan bij het overleg met gemeenten over deze culturele allianties. Gemeenten stemmen daarbij zelf ook af met hun collega's sociaal beleid en leefbaarheid. In 2017 zijn in samenwerking met de cultuuragenda projecten geïnitieerd die ook in 2018 nog doorlopen (zie Uitvoeringsagenda 2018): de rijdende popschool in 6 dorpen in Drenthe, de film 'Anders' die is gemaakt voor de regenboogweek en die met een lesbrieff zal worden aangeboden aan het voorgezet onderwijs in Drenthe.

8 Uitvoering moties

Gewerkt is aan de uitvoering van de volgende moties vanuit Provinciale Staten.

8.1 Motie 2015-35 Hartveilig Drenthe

PS is over de voortgang ingelicht via een brief van GS d.d. 29 juni 2016.

Het voornemen is dat UMCG Ambulancezorg in samenwerking met de Vereniging Drentse Gemeenten (VDG) de haalbaarheid van het project Hartveilig Drenthe verder onderzoekt. Dit houdt in dat 5 % van de Drentse inwoners zou moeten kunnen reanimeren om de overlevingskans van mensen met een hartstilstand te verhogen.

Vervolgens is in het portefeuillehouders overleg Gezondheid en Welzijn van de Vereniging van Drentse Gemeenten uitgesproken dat gemeenten gezamenlijk de mogelijkheden in beeld willen brengen om de gewenste situatie te realiseren. GGD Drenthe heeft een stappenplan gepresenteerd om te komen tot Hartveilig Drenthe 2.0. Dit plan is samen met Hartveilig Drenthe vormgegeven.

Opdracht en besluitvormingsproces

In opdracht van het portefeuillehouders overleg in het VDG is een ambtelijke werkgroep opgericht die aan de hand van het voorstel van de GGD een bestuurlijke opdracht voorbereidt.

De ambtelijke werkgroep stelt voor om de besluitvorming in twee fases te laten plaatsvinden:

- De eerste fase brengt in kaart welke witte vlekken er zijn op het gebied van AED's en burgerhulpverleners. Daarnaast wordt er in deze fase een plan van aanpak gemaakt om tot een dekkend netwerk te komen, inclusief de benodigde middelen.
- Op basis van de eerste fase wordt een uitvoeringsplan opgesteld om te komen tot: een Drents dekkend netwerk van AED's en burgerhulpverleners, een opleiding en trainingsprogramma en een voorstel voor het inrichten van een beheersorganisatie.

Naar aanleiding van de motie is geld beschikbaar gesteld om gemeenten te ondersteunen bij PR- en communicatieactiviteiten.

8.2 M 2016-17 Drenthe regenboogprovincie

Drenthe heeft zich uitgeroepen tot (eerste) Regenboogprovincie en zet zich in om de sociale acceptatie, veiligheid en zichtbaarheid van LHBT'ers in Drenthe te vergroten. Inmiddels zijn, op een na, alle Drentse gemeenten ook Regenbooggemeente.

- Een aantal malen per jaar komen ambtenaren van gemeenten en provincie bij elkaar, samen met CMO STAMM, het Meldpunt Discriminatie en het COC, om kennis en ervaringen te delen en afspraken te maken.
- In maart heeft in het provinciehuis een goedbezocht Symposium plaatsgevonden waarbij bewustwording, informatievoorziening en inspiratie centraal stonden.

- In oktober heeft op ons initiatief de Culturele Regenboog week plaatsgevonden. In de hele provincie zijn culturele activiteiten rond het LHBT- thema georganiseerd.
- In opdracht van ons is de film Anders geproduceerd. De première heeft op Coming Outday plaatsgevonden. Er wordt nog een educatief programma (lespakket) voor het onderwijs ontwikkeld.

8.3 M 2016-20 Drenthe actief tegen armoede

In juli 2016 hebben Provinciale Staten in een motie gevraagd een conferentie te beleggen over het thema armoede en daarbij specifiek aandacht te besteden aan kinderen in armoede. Ook werd gevraagd om met gemeenten in overleg te gaan over hoe wij gemeenten kunnen ondersteunen bij hun armoedebeleid.

Conferentie over armoede

Samen met gemeenten en relevante Stakeholders uit onder meer welzijn, zorg, onderwijs, arbeidsmarkt, verenigd in de 'Alliantie van kracht tegen armoede', is op 25 september een brede conferentie over armoede georganiseerd. Tijdens deze conferentie zijn goede voorbeelden gedeeld en is een aanzet gegeven om de problematiek integraal aan te pakken. Belangrijk aandachtspunt tijdens dit congres was het thema kinderen in armoede dat onder meer is toegevoegd in werkateliers van het Jeugdsportfonds, Cultuurfonds en de GGD Drenthe, in samenwerking met CMO STAMM. Ook heeft bureau Kinderombudsman een toelichting gegeven op zijn nieuwe onderzoeksrapport 'Kinderen armoede'.

Toezegging overleg met gemeenten

Er zijn inmiddels meerdere overleggen geweest met gemeenten over ondersteuning die past bij onze rol. Gemeenten geven aan dat er veel initiatieven zijn genomen om armoede tegen te gaan. Zij hebben daarvoor zelf middelen beschikbaar gesteld. Ook via het rijk zijn middelen beschikbaar. Ondersteuning is gewenst bij het aanbrengen van meer samenhang in de activiteiten en het monitoren van het effect van de aanpak. Het blijkt lastig om de bestaande regelingen onder de aandacht te brengen van de mensen die daar recht op hebben.

Inzet van ervaringsdeskundigen

Drentse gemeenten geven aan te willen gaan werken met ervaringsdeskundigen om de kloof te overbruggen tussen de leefwereld van mensen in (generatie)armoede en de organisaties op wie zij een beroep kunnen doen. Met deze werkwijze is onder andere in Oost-Groningen al positieve ervaring opgedaan. De werkwijze staat beschreven op de website stichtingmensenmaatschappij.weebly.com/sterk-uit-armoede.html. Stichting Mens en Maatschappij en het Noorderpoort College hebben met Drentse gemeenten gesproken over het opleiden en inzetten van ervaringsdeskundigen. Veel gemeenten willen meedoen. Wij hebben na afstemming met gemeenten de start van de leergang gefaciliteerd.

Sport jij ook?

Vanuit de provincie hebben we in samenwerking met de gemeente Hoogeveen het project 'Sport jij ook?' ondersteund. Door inzet van buurtsportcoaches is het gebruik van het Jeugdsportfonds, bedoeld om kinderen uit gezinnen met lagere inkomens te kunnen laten sporten, met meer dan 200% toegenomen. We hebben het Jeugdsportfonds en Cultuurfonds ondersteund om deze werkwijze ook onder de aandacht te brengen van andere gemeenten.

10 jaar Jeugdsportfonds

Op 15 oktober hebben het Jeugdsportfonds en Cultuurfonds een congres georganiseerd ter ere van hun 10 jarig jubileum. Ruim 1.600 kinderen hebben er in 2017 gebruik van gemaakt. Tijdens het congres in de Tamboer te Hogeveen zijn goede voorbeelden van armoedebestrijding gedeeld. De kindermusicalgroep van Scala, de meiden van Taekwondo en de theatergroep SPOT! verzorgden een uitvoering. We hebben de organisatie van het congres financieel gesteund.

Een reportage van het congres is hier te vinden: <http://www.rtvdrenthe.nl/nieuws/128009/Jeugdsportfonds-bestaat-tien-jaar-Heel-belangrijk-anders-raakt-een-kind-geïsoleerd>

Onderzoek naar overerfbare armoede

Gebleken is dat er behoefte bestaat aan meer onderzoek naar intergenerationele (ofwel overerfbare) armoede, voornamelijk in het Veenkoloniale gebied. Het onderzoek moet handvatten bieden voor een meer effectieve en duurzame aanpak. In samenspraak met de 'Alliantie van kracht tegen armoede' heeft de RUG een onderzoeksvoorstel gemaakt. De ambitie is om overerfbare armoede in de Veenkoloniën terug te dringen en daarmee de kans te verkleinen dat nieuwe generaties in armoede opgroeien. Het gaat momenteel om meer dan 12.000 gezinnen. Het onderzoek wil een bijdrage leveren aan het doorbreken van de spiraal van overerfbare armoede. Dat kan door samen te werken, kennis te ontwikkelen en te delen en slagvaardig te werk te gaan.

Met gemeenten en stakeholders in de Veenkoloniën in Groningen en Drenthe is afgesproken dat zij verantwoordelijk zijn voor een samenhangende, efficiënte aanpak van armoede. De provincies Drenthe en Groningen zijn bereid het onderzoek financieren.

Resultaten van het onderzoek worden zo snel mogelijk gedeeld met stakeholders, overheden en verwerkt in analyses en bijvoorbeeld de leefbaarheidsmonitor van het Trendbureau bij CMO STAMM. Het Trendbureau en het Sociaal Planbureau Groningen gaan de voortgang monitoren.

8.4 Motie 2016-23 Toegankelijkheid

Wat betekent de ratificatie van het VN Verdrag betreffende mensen met een beperking voor de provinciale beleidsterreinen?

- Afgelopen jaar hebben partijen in Drenthe, waaronder maatschappelijke organisaties, overheden, politieke partijen en vertegenwoordigers vanuit de doelgroepen, elkaar op verschillende plaatsen getroffen om te spreken over de gevolgen van het VN Verdrag en welke concrete uitvoering hieraan gegeven kan worden.
- Zorgbelang Drenthe heeft i.s.m. de provincie op 12 september een bijeenkomsten georganiseerd.
- CMO STAMM heeft op ons verzoek een netwerkoeverleg gestart met de Drentse gemeenten.
- Op 13 september 2017 heeft een statenbijeenkomst plaatsgevonden waar Dick Houtzager van het College voor de Rechten van de mens zijn visie heeft gegeven op de rol van de provincie: enerzijds een verantwoordelijkheid als werkgever, politiek orgaan en dienstverlener (website). Anderzijds is de provincie verantwoordelijk voor de verbetering van de toegankelijkheid op haar eigen beleidsterreinen (verkeer, leefomgeving, openbare orde, natuur, sport en cultuur). Ook via subsidie en aanbestedingsvoorwaarden kan aandacht voor toegankelijkheid gevraagd worden.

8.5 M 2017-10 Monitoring bestrijding laaggeletterdheid in Drenthe

Inleiding

De motie vraagt:

- nader onderzoek naar het instellen van een lectoraat/practoraat bestrijding laaggeletterdheid in overleg met betrokken stakeholders als ROC's, hogescholen en instellingen als CMO/STAMM
- uitvoering door GS van dit onderzoek. GS rapporteert PS daarover voor de begrotingsbehandeling in het najaar 2017

Voortgang onderzoek

Het onderzoek is einde 2017 afgerond. Provinciale Staten worden hierover per brief geïnformeerd.

Verslag van het onderzoek

De start was een gezamenlijk gesprek met deelnemers aan de kerngroep van het Bondgenootschap voor een geletterd Drenthe (Drenthe College, Alfa College, Stichting Lezen en schrijven, Biblionet, gemeenten Assen en Aa en Hunze).

Het Bondgenootschap herkent de problematiek en het maatschappelijk belang om de laaggeletterdheid aan te pakken, zoals dat in de motie van PS worden benoemd. Er is behoefte aan nader onderzoek, het benutten van bestaand onderzoek en monitoring. De wens bestaat om dat in eerste instantie zoveel mogelijk met bestaande partners te doen. Het instellen van een lectoraat/practoraat wordt nu niet gezien als de meest ideale oplossing. Men adviseert in gesprek te gaan met hoogleraar Maurice de Greef die betrokken is bij veel onderzoek in Nederland en België.

Gesprek met CMO STAMM/Drents Trendbureau.

Het Trendbureau wil een rol spelen bij het inrichten van een monitor laaggeletterdheid in aansluiting op de Onderwijsmonitor Drenthe. Het Trendbureau wil ook aansluiten bij de

kennisinstellingen die betrokken zijn bij het Bondgenootschap en kan nader onderzoek doen waar dat nodig is. Er ligt een voorstel voor een onderzoek naar de relatie laaggeletterdheid en armoede.

ROC Fryslân.

Geeft telefonisch aan dat er gedachten zijn om een lectoraat te vestigen in Fryslân, verbonden aan een bestaand lectoraat. De plannen verkeren nog in een vroeg stadium. ROC Fryslân neemt na verloop van tijd contact op met het Bondgenootschap om mogelijke samenwerking te bespreken.

Gesprek met Maurice de Greef (Universiteiten Amsterdam en Maastricht)

Bij partners in het Bondgenootschap bestaat de wens om de expertise van hoogleraar Maurice de Greef te benutten. Hij is de expert in Nederland en heeft al veel onderzoek gedaan naar een effectieve aanpak. In een gesprek met Maurice de Greef is verkend of er in Drenthe via een beurs (Stipendium) een student aangesteld zou kunnen worden die onder begeleiding van Maurice de Greef:

- Kennis kan inbrengen en overdragen aan partners in het Bondgenootschap, b.v.: onderleggers voor monitoring (binnen de huidige Onderwijsmonitor), meten effectiviteit, bereik doelgroep
- Gericht onderzoek kan doen
- In samenwerking met Maurice de Greef laaggeletterdheid in Drenthe beter 'op de kaart' kan zetten.

Het voorstel van Maurice de Greef is besproken met de voorzitter van het Bondgenootschap Eric van Oosterhout. Hij stelt voor het plan verder te bespreken binnen het Bondgenootschap en de wethouders onderwijs in VDG verband.

Het voorstel is ook besproken met Gerard Meijer, programmamanager SPN bij Biblionet Drenthe en met Herman Toeter, regiomanager Stichting Lezen en schrijven. Zij zijn enthousiast over het voorstel, maar geven aan dat de kennis in Drenthe duurzaam beschikbaar moet blijven. Daartoe zal de samenwerking rondom onderzoek en monitoring in Drenthe met de partners van het Bondgenootschap moeten worden versterkt. Op den duur zal ook een bredere samenwerking in Noord Nederland moeten worden gestimuleerd.

Het Alfa college, zowel partner in het Bondgenootschap in Drenthe als in Groningen, ziet ook kansen voor meer samenwerking in noordelijk verband. Het voorstel van Maurice de Greef zal de samenwerking versterken.

Uit de gesprekken komt naar voren dat er landelijke middelen zijn uit bijvoorbeeld de regeling Tel mee met Taal die voor deze samenwerking benut kunnen worden.

Conclusies

De uitgangspunten, zoals gesteld in de motie van Provinciale Staten, worden breed gedeeld:

- Het is van groot maatschappelijk belang om het aantal laaggeletterden in Drenthe structureel naar beneden te brengen; vooral in het belang van de betrokkenen zelf.
- Het inzetten van effectieve veranderingsstrategieën kan daaraan een bijdrage leveren, evenals monitoring van de output, met als doel het aantal laaggeletterden daadwerkelijk omlaag te brengen.

Partners van het Bondgenootschap voor een geletterd Drenthe zien op dit moment geen meerwaarde in het instellen van een lectoraat of practoraat. Het voorstel van Maurice de Greef kan bijdragen aan het versterken van de aanpak in Drenthe.

Voorstel

Begin 2018 wordt een concreet voorstel voorgelegd aan Provinciale Staten.

9 Projecten

In de periode juni 2016 tot oktober 2017 zijn projectaanvragen gehonoreerd die nog niet eerder in dit Uitvoeringsprogramma zijn benoemd. Het betreft de volgende projecten die passen binnen de kaders van de Visie op krimp en leefbaarheid.

9.1 Mentor4You

Door Welzijnsorganisatie SPINN aangevraagd met cofinanciering vanuit de gemeenten Noordenveld, Assen, Aa en Hunze, Tynaarlo en Midden Drenthe. Mentoring is een één-op-één interactief proces van op (persoonlijke) ontwikkeling gericht leren. Mentoren zetten hun kennis, bekwaamheid en ervaring in om jongeren te helpen hun (levens)doelen te bereiken. Een mentor geeft advies, ondersteuning, begeleiding, moedigt aan en is een rolmodel. Mentor4You Drenthe is een mentorprogramma waarbij vrijwilligers jongeren tussen de 12 en 23 jaar begeleiden in een één op één contact. De mentor en jongere zien elkaar wekelijks gedurende een periode van een half tot anderhalf jaar. Mentor4You is preventief en biedt lichte ondersteuning. De mentor en jongere worden aan elkaar gekoppeld via een match. Er wordt gewerkt aan de doelen van de jongere, maar er is ook ruimte voor plezier!

Vragen of aandachtspunten kunnen liggen op het gebied van:

- Praktische schoolse vaardigheden; bijvoorbeeld beter huiswerk leren plannen, het 'leren' leren, voorbereiden op tentamens/toetsen, indeling van de dag, structuur aanbrengen in activiteiten;
- Sociaal emotionele vaardigheden; bijvoorbeeld omgaan met leeftijdsgenoten, sociale vaardigheden, voor jezelf opkomen, hulp vragen, je sociaal netwerk gebruiken, omgaan met het puber zijn en omgaan met ouders;
- Identiteit en talentontwikkeling; bijvoorbeeld leren ontdekken: waar ben ik goed in, wat zijn talenten, wat zou ik voor mezelf willen in de toekomst, welke opleiding zou bij mij passen en welke route ga ik daarvoor volgen?

Gewerkt wordt met een projectleider (28 uur), per regio een regiocoördinator (12 uur) en ondersteuning op het gebied van PR en communicatie (4 uur). Het is de bedoeling dat het project uiteindelijk lokaal ingebed is en dat de projectleider zichzelf daarmee overbodig maakt. De ondersteuning aan de jongeren wordt geboden door vrijwillige mentoren en zo mogelijk lopen HBO studenten een stage binnen Mentor4You. Het totaal aantal vrijwilligers zal op termijn ongeveer 240 bedragen, 80 per regio. Naast de ondersteuning van de jongeren kunnen de vrijwilligers ook deelnemen aan werkgroepen waarin ze meedenken en meebeslissen over de inhoud en organisatie. Hieronder volgt een korte beschrijving van de functies en taken.

9.2 Team battle fase

Aangevraagd door de gemeente Assen, in samenwerking met de gemeente Aa en Hunze: De Stichting AssenvoorAssen, MijnBuurtAssen (een project van woningbouwcoöperatie Actium en de gemeente Assen) en Werkplein Drentse Aa zijn gezamenlijk initiatiefnemer van het project Teambattle Assen.

Er wordt gewerkt aan de volgende prestaties:

- 20 ‘spelers’ zijn toegeleid naar werk
- 40 werkervaringsplaatsen zijn gecreëerd
- 40 vrijwilligersplekken zijn gerealiseerd
- 20 jongeren hebben hun school weer opgepakt
- 20 personen zijn een opleiding gestart
- 15 initiatieven voor mensen in de buurt zijn ontplooid
- 15 initiatieven voor verbetering van de wijk, waarvan 3 duurzaam, zijn ontplooid
- werkwijze met andere gemeenten is gedeeld. Desgewenst is een bijdrage geleverd aan de presentatie van de resultaten.

9.3 Odense huis

Aanvraag van Het Odensehuis Assen, ondersteund door de gemeenten Assen en Aa en Hunze. ‘Het Odensehuis Assen’ is een burgerinitiatief van mensen die ervaren hebben dat er grote behoefte bestaat aan een laagdrempelig inloophuis voor mensen met dementie en voor mensen die lijden aan geheugenverlies door bijvoorbeeld een hersenbloeding. Juist in de fase waarin gesignaleerd wordt dat er iets ‘niet pluis’ is met het geheugen en met het vermogen om te ordenen en te organiseren. Het Odensehuis is ook een warme plek, een ontmoetingsplaats voor mantelzorgers. Het is een inloophuis waar bezoekers elkaar kunnen ontmoeten, deel kunnen nemen aan diverse activiteiten en waar informatie en advies kan worden uitgewisseld. De initiatiefnemers constateerden dat mensen met dementie of geheugenverlies en hun mantelzorgers tussen wal en schip raken, zolang ze nog geen gebruik maken van de bestaande voorzieningen. In het Odensehuis worden mensen met beginnende dementie gestimuleerd hun zelfstandigheid te behouden. Iedereen wordt serieus genomen en als volwaardig mens behandeld. De bezoekers vinden in het Odensehuis een warme plek waar ze anderen in eenzelfde situatie treffen. Hier kunnen ze ervaringen delen en elkaar versterken in hun kwaliteiten en hun kracht om zelf de regie over hun leven te blijven voeren, zolang dat nog kan.

Het Odensehuis biedt een vorm van zorg die in Drenthe nog niet bestaat. Dit initiatief stimuleert de kanteling van verzorgings- naar participatiemaatschappij, waarin tal van stakeholders verbonden zijn en samenwerken. Het is primair gericht op mensen met een beginnende dementie, maar ontlast ook deels de mantelzorger. Bezoekers vinden in het Odensehuis een plek waar ze een volwaardige plaats in de samenleving innemen. Dit biedt houvast en perspectief en maakt dat mensen met dementie er gewoon bij horen.

9.4 Gezondheidsvaardigheden

Zorgbelang Drenthe heeft samen met Biblionet Drenthe het initiatief genomen om een project te starten gericht op het digivaardiger maken van kwetsbare Drentse burgers. Het bijzondere van dit project is dat deze unieke samenwerking niet alleen gaat over digivaardigheden, maar door de inbreng van Zorgbelang Drenthe ook is gericht op het bijbrengen van gezondheidsvaardigheden. Hierdoor leren deelnemers meer de regie te nemen over hun eigen leven en gezondheid. Er is een succesvolle pilot geweest in Borger-Odoorn. Andere gemeenten willen het project nu overnemen.

9.5 Noaber, Buurt pedagogische Pilot

De Noaber is een vrijwilliger plus, die flexibel is en breed ingezet wordt waar regulier vrijwilligerswerk of andere oplossingen niet direct voorhanden en/of toereikend zijn. De Noabers zijn een vast aantal uren per week inzetbaar en krijgen een vergoeding/salaris. Zij verrichten in die tijd 'eenvoudige diensten' voor inwoners van de gemeente Borger-Odoorn. Het betreft éénmalige klussen, zoals de heg knippen, in de winter de stoep sneeuwvrij maken, of helpen met de boodschappen. De inzet kan ook langduriger zijn, in het geval van bijvoorbeeld een ontregelde huishouding. De Noaber kan taken van een (overbelaste) mantelzorger overnemen, maar kan ook ingezet worden bij klanten die geen of nauwelijks een sociaal netwerk hebben en dreigen te vereenzamen.

De Noaber kan vrijwilligers en professionals ondersteunen bij welzijnsactiviteiten in de dorpen. Hij of zij heeft een signalerende functie en adviseert sociale werkers en welzijnswerkers over uitbreiding van additionele/ontbrekende diensten in de dorpen. Samen met de in de dorpen reeds aanwezige partijen wordt naar een oplossing gezocht. De Noaber wordt door de sociaal werker benaderd en werkt vervolgens onder zijn of haar supervisie. Vooraf is onderzocht wat het netwerk kan bieden en is contact gezocht met lokale vrijwilligers.

9.6 Projecten vitaal platteland – sociaal beleid in Zuidoost-Drenthe

Eind 2015 hebben de gemeenten in Zuidoost-Drenthe en de provincie samen een aantal projecten opgestart in het kader van vitaal platteland – sociaal beleid. Als centraal thema is gekozen voor het versterken van de ‘eigen (veer-)kracht’ van jeugdigen (0-23). Op deze wijze kunnen ze beter meedoen in de samenleving en meer kansen krijgen op werk en een duurzaam zinnig bestaan. Iedere gemeente heeft de ruime gekregen om projecten op maat uit te voeren met inachtneming van de volgende aandachtspunten:

- Bied jongeren meer kans op werk (betaald/onbetaald)
- Verbeter de vitaliteit/gezondheid van jeugdigen
- Versterk de eigen (veer-) kracht van jeugdigen. Activeer ze en versterk het gevoel van eigenwaarde en zelf oplossend vermogen
- Breng de jeugdigen en hun specifieke omstandigheden in de gemeente in kaart (koppel gegevens vanuit onderwijs – arbeid – zorg en analyseer deze) en maak waar nodig individuele plannen

De projecten zijn grotendeels in 2016 tot begin 2017 uitgevoerd. Een aantal projecten loopt nog door tot einde van dit jaar, maar we kunnen nu al min of meer de balans opmaken. Bij de start was afgesproken de resultaten met elkaar te delen. Dat is gebeurd op een werkconferentie in juli te Emmen. Na een inleiding over tweedeling in het sociaal domein van professor Arie Dijkstra van de RUG heeft iedere gemeente zijn project gepresenteerd:

- Hoogeveen (Kindvriendelijk Hoogeveen)
- Aa en Hunze (POD Sport)
- Coevorden (Maatschappelijke preventie)
- Emmen (Bewegen werkt & Avondschool van Pro Emmen)
- Borger-Odoorn (2GetThere)

Het was goed om te zien dat een aantal projecten inmiddels al in meerdere gemeenten is gestart en dat bijna alle projecten opgaan in regulier beleid en dus duurzaam worden gefinancierd. De voortgang van een aantal projecten zal worden gemonitord vanuit CMO STAMM.

Onlangs heeft de Raad voor Financiële verhoudingen (Rfv) in het rapport 'Geld' nog geadviseerd dat gemeenten van het rijk de ruimte moeten krijgen om meer te experimenteren op de terreinen jeugd, werk en zorg. Via zogeheten proeftuinen sociaal domein kunnen ervaringen worden opgedaan met innovatieve werkwijzen en alternatieve bekostigingswijzen. De projecten vitaal – sociaal zuidoost passen goed in deze gedachte.

